

Üniversite Öğrencilerinin Evliliğe İlişkin Tutumları İle Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*

Aynur KARABACAK¹, Muhammed ÇİFTÇİ²

Examination of the Relationship Between Marital Attitudes and Irrational Romantic Relationship Beliefs of University Students

Öz

Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde akılcı olmayan inançları ile evliliğe ilişkin tutumları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmanın örneklemini, Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan üniversite öğrencileri arasından uygun örnekleme yoluyla seçilen 744 lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında veri toplama aracı olarak Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği ve İnönü Evlilik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen veriler üzerinde pearson momentler çarpımı korelasyon analizi, hiyerarşik regresyon analizi, t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde akılcı olmayan inançlar ölçeğinin alt boyutları olan aşırı beklentiler, sosyal zaman kullanımı, zihin okuma ve fiziksel yakınlık ile evliliğe ilişkin tutumları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu bulunurken, cinsiyet farklılıkları ve farklı düşünmek alt boyutları ile evlilik tutumu arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Ayrıca yapılan hiyerarşik regresyon analizi sonucunda aşırı beklentiler, cinsiyet farklılıkları, sosyal zaman kullanımı, farklı düşünmek ve zihin okuma alt boyutlarının evlilik tutumunu anlamlı düzeyde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte öğrencilerin evlilik tutumlarının, sınıf düzeyleri ve bir romantik ilişkiye sahip olma değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular bilişsel yaklaşıma dayalı olarak tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Romantik ilişkiler, akılcı olmayan inançlar, evlilik tutumu.

*Bu çalışma 7-9 Ekim 2015 tarihinde düzenlenen 13. Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Sorumlu yazar / Corresponding author, Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Erzurum, Türkiye. E-posta / E-mail: aynur.karabacak@atauni.edu.tr

² Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, Erzurum, Türkiye. E-posta / E-mail: mciftci@atauni.edu.tr

Abstract

The purpose of present study is to examine the relationship between irrational romantic relationship beliefs and marriage attitudes of university students. The sample of the study constitutes of 744 undergraduate students selected by appropriate sampling among the university students studying at Atatürk University Kazım Karabekir Education Faculty. Irrational Romantic Relationship Beliefs Scale and İnönü Marriage Attitude Scale was used as data collection tools. Pearson correlation and hierarchical regression analysis, t test and one way anova tests were performed. Results demonstrated that there is a positive correlation between over expectations, use of social time, mind reading and physical intimacy dimensions of irrational romantic relationship beliefs and marriage attitude, but there is a negative correlation between gender differences, different thinking dimensions of irrational romantic relationship beliefs and marriage attitude. Furthermore hierarchical regression analysis demonstrated that over expectations, gender differences, use of social time, different thinking and mind reading were significantly predictors of marriage attitude. Besides the marriage attitudes of students were found to differ significantly according to grade level and having a romantic relationship variables. Results are discussed based on the cognitive approach.

Key Words: *Romantic relationship, cognitive distortions, marital attitude.*

İnsanlar hayatları boyunca yaşamlarını etkileyen pek çok önemli kararlar almaktadırlar. Bu önemli kararlardan biri de evliliştir. Evlilik kararı insan yaşamında çok önemli bir dönüm noktasını oluşturmakta ve evlilikte geçirilen süre bireylerin yaşam dönemlerinin büyük bir bölümünü kapsamayı yönüyle verilen bu kararın önemi de artmaktadır. Bu bağlamda bireyler çoğunlukla belirli gelişim görevlerini tamamladıktan sonra hayatlarını bir başka bireyle paylaşma ihtiyacı hissederler ve sonuç olarak kendilerine uygun gördükleri bir eş adayı bulup evlenirler (Ondaş, 2007). Bu açıdan düşünüldüğünde yaşamı bir başkasıyla paylaşma ihtiyacının bireyleri evlilik kararına yönelttiği söylenebilir. Bireylerin evlilik kararının verdiği ortalama yaş grubu ile ilgili çeşitli görüşler

bulunmaktadır. Arnet'e (2000) göre bireyler 18-25 yaşları arasında beliren yetişkinlik döneminde yer almakta ve evlilik kararını da yine bu yaş aralıklarında vermektedir. Bu yaş aralığında bireylerin eğitimini tamamlama, evlilik, işe başlama gibi bazı gelişim görevlerini yerine getirdikleri gözlenmektedir. Havighurst (1980) da benzer şekilde 18-30 yaş aralığında bulunan bireylerin iş seçimi ve eş seçimi ile ilgili gelişim görevlerini başarmaları gerektiğini belirtmektedir. Erikson ise psikososyal gelişim kuramında ilgili yaş aralığını yakınlığa karşı yalnızlık/yalıtılmışlık olarak adlandırmakta ve bireylerin bu yaş aralığında yakınlık kurma ihtiyacından bahsetmektedir. Erikson'a göre yakınlık kurma bireyin kendi bütünlüğünü koruyarak bir başkasının kişiliği içinde kendini bulma anlamına gelmektedir. Dolayısıyla eğer kişi arkadaşlarla veya bir eşle yakınlık kuramazsa kimseyle sevgi ve paylaşımda bulunmak istemez ve yakınlık kuramayarak kendini yalnız hisseder (Yeşilyaprak, 2013).

Bireylerin evlilik kararını verme yaşı ile ilgili görüşlerini inceleyen bazı araştırmalar mevcuttur. Ondaş (2007) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen çalışmada araştırmaya katılan bireylerin %52'si en uygun evlenme yaşı olarak 26-29 yaşları olduğunu belirtmişlerdir. Türkaslan ve Süleymanov (2010) ise yapmış olduğu araştırmasında üniversite öğrencilerinin en uygun evlenme yaşı olarak 22-25 yaş aralığını gösterdiklerini ortaya koymuştur. Ekşi (2005) de evliliğe hazırlık aşamasındaki bireylerle sürdürdüğü çalışmasında evlenmek üzere olan katılımcıların % 42'sinin yaşlarının 20-24 arasında olduğunu ve % 40'ının da 25-29 yaş aralığında olduğunu ortaya koymuştur. Bu bağlamda değerlendirildiğinde kuramsal görüşler ve yapılan araştırmalar bireylerin özellikle üniversite yıllarında evlilik kararını verme aşamasında oldukları söylenebilir.

Evlilik kararının verilme yaşı ile ilgili olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2010-2014 yılları arasındaki verileri incelendiğinde de benzer sonuçların olduğu görülmektedir. Bu verilere göre 2010 yılında kadınlarda ortalama ilk evlenme yaşının 23.2 erkeklerde 26.5, 2011 yılında kadınlarda 23.3 erkeklerde 26.6, 2012 yılında kadınlarda 23.5 erkeklerde 26.7, 2013 yılında kadınlarda 23.6 erkeklerde 26.8 ve 2014 yılı için kadınlarda 23.7 erkeklerde ise 26.9 olduğu görülmüştür. Bu açıdan değerlendirildiğinde Türkiye'de de evlilik kararının ortalama beliren yetişkinlik döneminde verildiği ve yıllara göre bu kararın verilme yaşının ilerlediği söylenebilir.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinde meydana gelen değişimler toplumun yapısının yeniden şekillenmesine ve evlilik ve ailenin yapısında bazı değişikliklerin oluşmasına ortam hazırlamıştır. Bireylerin ilk evlenme yaşının yükselmesi, boşanma oranlarında meydana gelen artış toplumsal yapıyı etkilemekte ve özellikle bireylerin evlilik kurumuna dair tutumlarında da değişime sebep olmaktadır. Evlilik ve aile kalıplarında meydana gelen değişim süreci genç yetişkinlerin evliliğe dair bazı olumsuz tutumlar geliştirmelerine de neden olabilmektedir. Bu bağlamda insanların çoğunun belirli bir yaşa geldikten sonra evlendikleri göz önüne alınacak olursa, bireylerin evlilik tutumlarında meydana gelen değişiklik de incelenmesi gereken bir durum olarak ortaya çıkmaktadır (Bayoğlu ve Atli, 2014).

Bireylerin evlilik kararını vermelerini ve evlilik konusu ile ilgili tutumlarını etkileyen pek çok değişken bulunmaktadır. Bireylerin evlilik konusu ile ilgili yerleşik olan olumlu ve olumsuz tutumları, ilişkiler konusundaki inançları, ilişkilerindeki davranış şekilleri gibi unsurların bireylerin evlilikle ilgili olan davranışlarını ve kararlarını etkilemektedir (Park ve Rosen, 2013). Bu çalışmada kişilerin evliliğe ilişkin tutumlarını etkileme özelliği olan romantik ilişkilerde geliştirilen akılcı olmayan inançlar ele alınmıştır.

Akılcı duygusal davranışçı yaklaşıma göre düşüncelerimiz, duygu ve davranışlarımıza yön vermektedir. Bu düşüncelerimiz içinde bazıları akılcı, bazıları ise akılcı olmayan düşüncelerdir. Bu yaklaşıma göre de duygusal bozuklukların temelinde akılcı olmayan düşünceler bulunmaktadır (Ellis, 1979). Yaşamın her alanında olduğu gibi, insanların romantik ilişkilerinde de hem eşleri hem de genel olarak sahip oldukları ilişkileri hakkında akılcı olmayan düşünce ve inançlar geliştirmeleri söz konusudur (Beştav, 2007). Akılcı olmayan ilişki inançları, bireyin ilişkinin doğasıyla ve kendisiyle ilgili abartılı, mantık dışı ve değişime karşı direnç gösteren inançlar olarak tanımlanmaktadır (Ellis, 1986). Duygusal ilişkilerinde sorun yaşayan bireylerin kendileri, eşleri ve ilişkilerinin doğası hakkında akılcı olmayan inançlar geliştirdiklerini ortaya koyan araştırmalar mevcuttur (Dye ve Eckhardt, 2000; Eidelson ve Epstein, 1982; Hamamcı, 2005; Metis ve Cupach, 1990; Stackert ve Bursik, 2003).

İlişkilerle ilgili bireyin sahip olduğu inançların nasıl oluştuğuna bakıldığında bu inançların kişilerin bir ilişkinin nasıl olması gerektiği ile ilgili düşüncelerinden, ilişki beklentilerinden ve yaşanan olayları algılama şekillerinden kaynaklandığı görülmektedir (Sarı ve Owen, 2015). Bir diğer bakış açısına göre, bireylerin romantik ilişkilerinde akılcı olmayan inançlar geliştirmeleri onların bağlanma stilleri ile açıklamaktadır. Bağlanma kuramına göre, bağlanma örüntüleri çocukluk döneminde şekillenmekte ve yetişkinlik döneminde bireyin beklentilerini, inançlarını, duygularını yönetmesini ve ikili ilişkilerini etkilemektedir. Bireylerin erken yaşlarda bakım veren kişiyle olumsuz bir etkileşim geliştirmesi ve ihtiyaçlarının karşılanmaması durumunda kişinin benliğine ve çevresine ilişkin olumsuz beklentiler ve inançlar geliştirdikleri belirtilmektedir (Bowlby, 1980; Mikulincer ve Shaver, 2007). Bu açıdan bireylerin ilişkilerinin doğasını etkileme potansiyeli olan ve ileriye dönük evlilik gibi kararların verilmesini erteleme ve evliliğe dair olumsuz tutumları ortaya çıkarma olasılığından dolayı akılcı olmayan inançların incelenmesi gerektiği düşünülmüştür.

İlgili literatür incelendiğinde genç yetişkinlerin evlilik konusundaki görüş ve düşüncelerinin incelendiği çalışmaların olduğu görülmüştür (Günay ve Bener, 2012; Hamamcı, Buğa ve Duran, 2011; İşmen-Gazioğlu, 2006; Mermer, 2011; Mutlu, 2013; Pınar, 2008; Türkarşlan ve Suleymanov, 2010). Bununla birlikte üniversite öğrencilerinde romantik ilişkilerde geliştirilmiş olan akılcı olmayan inançları ve evliliğe dair tutumlar arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmaya çalışan sınırlı sayıda araştırma olduğu görülmüştür. Saraç (2013) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada romantik ilişki doyumunun yordanmasında akılcı olmayan inançlar ile evlilik öncesi ilişki algılarının rolü inceleme altına alınmıştır. Küçükarslan ve Gizir (2014) tarafından yapılan çalışmada da üniversite öğrencilerinin sahip oldukları romantik ilişki inançları

çeşitli değişkenler açısından incelemiştir. Beştav (2007) ise bağlanma, cinsiyet, romantik ilişki doyumu, aşka ilişkin tutumlar ve rasyonel olmayan inançlar arasındaki ilişkileri ele almıştır. Bu çalışmada ise üniversite öğrencilerinin sahip oldukları evliliğe ilişkin tutumlar ile romantik ilişkilerinde akılcı olmayan inançları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarının sınıf ve bir romantik ilişkiye sahip olma değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek araştırmanın diğer amaçlarını oluşturmaktadır. Bu araştırma, beliren yetişkinlik döneminde bulunan üniversite öğrencilerinin evlilik kararını vermelerini etkileyen değişkenleri ortaya koyması bakımından önemli görülmektedir.

Yöntem

Üniversite öğrencilerinde evliliğe yönelik tutum ile romantik ilişkilerdeki akılcı olmayan inançlar arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlayan bu araştırma ilişkisel tarama modeline uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Bu model iki veya ikiden fazla değişken arasında herhangi bir değişim olup olmadığını ve değişimin varlığını ile derecesini belirlemeye çalışmaktadır (Karasar, 2015).

Katılımcılar

Bu araştırmanın örneklemini Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi'nde 2014-2015 öğretim yılları arasında öğrenimine devam eden ve araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 744 lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilere ait demografik özellikler Tablo 1.'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Katılımcılara Ait Demografik Özellikler

		N	%
Cinsiyet	Kadın	460	61.83
	Erkek	284	38.17
Yaş	18-20 yaş	257	34.54
	21-23 yaş	250	33.6
	24-26 yaş	122	16.40
	27-29 yaş	71	9.54
	30 ve üstü yaş	44	6.01

Sınıf	1.sınıf	157	21.1	
	2.sınıf	161	21.64	
	3.sınıf	208	27.96	
	4.sınıf	218	29.3	
Bölüm	Tarih Öğrt.	39	5.24	
	Fen Bilgisi Öğrt.	36	4.84	
	Resim-İş Öğrt.	25	3.36	
	Okul Öncesi Öğrt.	53	7.12	
	Türkçe Öğrt.	42	5.65	
	Zihinsel Engelliler Öğrt.	41	5.51	
	Sosyal Bilgiler Öğrt.	60	8.06	
	Matematik Öğrt.	37	4.97	
	Coğrafya Öğrt.	59	7.93	
	İngilizce Öğrt.	62	8.33	
	PDR	290	38.99	
	Romantik İlişkiniz Var Mı?	Var	270	36.29
		Yok	474	63.71
Romantik İlişki Türü	Flört	148	54.81	
	Sözlü	71	26.29	
	Nişanlı	51	18.90	

N=744

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu

Çalışma grubunda yer alan bireylerin cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, bölüm, bir romantik ilişkiye sahip olma, romantik ilişki türü gibi özelliklerinin belirlenmesi amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen bir formdur.

İnönü Evlilik Tutum Ölçeği

Bayoğlu ve Atli'nin (2014) geliştirmiş olduğu İnönü Evlilik Tutum Ölçeği genç yetişkinlerin evliliğe yönelik tutumlarını ölçmeyi amaçlamaktadır.

Bireylerin maddelere vermiş oldukları 1'den 5'e kadar olan değerler ilgili maddeye ne derece katıldıklarını göstermektedir. Bu derecelendirmede "1" "*Hiç katılmıyorum*"u ifade ederken "5" "*Kesinlikle katılıyorum*"a karşılık gelmektedir. Ölçekten alınan puanın yükselmesi bireyde evliliğe ilişkin olumlu tutumun varlığını belirtirken, alınan puanın düşük olması da evliliğe ilişkin olumsuz tutumun varlığını belirtmektedir. Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek için yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda toplam varyansın % 36,77'sini açıkladığı ve tek faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Ölçeğin doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre elde edilen değerlerin kabul edilebilir uyum değerlerine sahip olduğu görülmüştür ($\chi^2 = 499.73$ $sd = 172$, $\chi^2/sd = 2.905$, CFI= .93, GFI= .91, NFI=.90 ve RMR = .04). Bununla birlikte ölçeğin RMSEA değerinin .05 değeri ile kabul edilebilir uyum değerine sahip olduğu görülmektedir. Ölçeğin güvenilirliğini belirlemeye dönük hesaplanan iç tutarlılık katsayısı .90, test-tekrar test güvenilirliği ise .87 olarak bulunmuştur. Spearman Brown testi yarılama yöntemiyle elde edilen güvenilirlik katsayısı ise .88 şeklindedir.

İnönü evlilik tutumu ölçeğinin bu araştırma kapsamında elde edilen iç tutarlılık katsayısı ise .90 olarak bulunmuştur.

Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği

Sarı ve Owen'in (2015) geliştirmiş olduğu Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği (RAINÖ), üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde yer alan akılcı olmayan inançları ölçmeyi amaçlamaktadır. Aşırı Beklentiler, Zihin Okuma, Sosyal Zaman Kullanımı, Fiziksel Yakınlık, Farklı Düşünmek ve Cinsiyet Farklılıkları olmak üzere toplam 6 boyuttan oluşan ölçekte 30 madde bulunmaktadır. Bireyler 1 "hiç katılmıyorum", 5 "tamamen katılıyorum" seçeneklerinden kendilerine uygun olan seçeneği işaretlemektedir. Ölçeğin 1 ve 22. maddeleri tersten puanlanmaktadır. Ölçekten alınan puanın yüksek olması, bireylerin romantik ilişkileri ile ilgili sahip oldukları akılcı olmayan inançlarının arttığı anlamına gelmektedir. Ölçeğin güvenilirliğini belirlemeye dönük yapılan analizler sonucunda Cronbach alfa değeri .84, test-tekrar test güvenilirlik katsayısının .85 olduğu görülmüştür. Ölçeğin alt boyutları için hesaplanan iç tutarlılık katsayı değerlerinin .53 ile .81 arasında değiştiği saptanmıştır (Sarı ve Owen, 2015).

Bu araştırma kapsamında elde edilen güvenilirlik katsayısı ölçeğin tümü için .83 olarak bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutlarına göre değerlendirme yapıldığında Cronbach alfa değeri Aşırı Beklentiler için .80, Sosyal Zaman Kullanımı için .76, Zihin Okuma için .81, Farklı Düşünmek için .74, Fiziksel Yakınlık için .50 ve Cinsiyet Farklılıkları için .56 olarak saptanmıştır.

İşlem

Araştırmanın yapılabilmesi için ilgili birimlerden gerekli izinler alındıktan sonra Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi'nde çeşitli bölümlerde uygulamalar 2014-2015 bahar yarıyılında yapılmıştır. Araştırma kapsamında veriler sınıf ortamında toplanmış ve araştırmaya gönüllü öğrencilerin katılımı sağlanmıştır. Öğrencilere uygulamadan önce araştırmanın amacı açıklanarak ölçekler ve ölçeklerin nasıl yanıtlanacağı hakkında bilgiler verilmiştir. Bununla birlikte elde edilen verilerin sadece araştırma kapsamında kullanılacağı ve elde edilen bilgilerin gizli tutulacağı öğrencilere açıklanmıştır. Daha sonra veri toplama araçları öğrencilere verilerek uygulamaya geçilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma sonucu elde edilen veriler üzerinde analiz işlemine geçmeden önce verilerin normal dağılıma sahip olup olmadığı z testi, histogram grafikleri ve çarpıklık basıklık değerlerinin incelenmesi ile belirlenmiştir. Bununla birlikte hiyerarşik regresyon analizine geçmeden önce Mahalonobis uzaklık katsayısı incelemiş ve Durbin Watson analizlerinden sonra verilerin normal dağılıma sahip olduğu saptandıktan sonra, öğrencilerin bir romantik ilişkiye sahip olma durumlarına göre evlilik tutumları arasındaki farklılaşma t testi ile, sınıf düzeyine göre evlilik tutumları arasındaki farklılaşma ise tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği'nin alt boyutları ile İnönü Evlilik Tutumu ölçek puanları arasındaki ilişkilerin belirlenmesi için Pearson Momentler Çarpımı korelasyon analizi yapılmıştır. Romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların alt boyutlarının evlilik tutumunu anlamlı düzeyde yordayıp yordamadığını belirlemek için hiyerarşik çoklu regresyon analizi uygulanmıştır.

Bulgular

Üniversite öğrencilerinin evlilik tutumlarının bir romantik ilişkiye sahip olma durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere t testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Üniversite Öğrencilerinin Bir Romantik İlişkiye Sahip Olma Durumlarına Göre Evliliğe İlişkin Tutumları

Romantik ilişkiniz var mı?	N	\bar{X}	S.s.	t	p
Var	250	86.24	12.94	7.02	.000
Yok	494	78.65	14.40		

Üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarının bir romantik ilişkiye sahip olma durumuna göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda aradaki farkın anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($t_{(742)} = 7.02, p < .05$). Buna göre bir romantik ilişkiye sahip olma değişkeninin üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarını etkileyen bir faktör olduğu saptanmıştır.

Üniversite öğrencilerinin evlilik tutumlarının sınıf düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere tek yönlü Anova testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Üniversite Öğrencilerinin Sınıf Düzeylerine Göre Evliliğe İlişkin Tutumları

Sınıf	N	\bar{X}	S.s.	F	p
1. Sınıf	157	80.48	13.76		
2. Sınıf	161	78.31	15.07	5.25	.001
3. Sınıf	208	80.99	14.43		
4. Sınıf	218	84.04	13.82		

Üniversite öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre evlilik tutumlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü Anova testi sonucu aradaki farkın anlamlı olduğu görülmüştür ($F_{(740)} = 5.25, p < .05$). Farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek için çoklu karşılaştırma testlerinden “Tukey” testi uygulanmış ve 4. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin 2. sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre evliliğe ilişkin tutumlarının anlamlı düzeyde daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre araştırma sonucunda, üniversite öğrencilerinin sınıf düzeylerinin evlilik tutumları üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır.

Romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ölçeğinin alt boyutları ile evlilik tutumu toplam puanı arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek için Pearson momentler çarpımı korelasyon analizi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Değişkenlerin Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Değişkenler Arası Korelasyon Değerleri

Değişkenler		1	2	3	4	5	6	7
1. Evlilik Tutumu	r	-						
2. Aşırı Beklentiler	r	.33**	-					
3. Sosyal Zaman Kullanımı	r	.16**	.26**	-				
4. Zihin Okuma	r	.21**	.50**	.23**	-			
5. Fiziksel Yakınlık	r	.11**	.23**	.22**	.20**	-		
6. Cinsiyet Farklılıkları	r	-.07*	.07	.07	.11**	.18**	-	
7. Farklı Düşünmek	r	-.08*	-.00	.32**	.20**	.19**	.15**	-
\bar{X}			81.20					31.68
σ	1.08 10.73 9.75	9.30						
S.S		14.38	5.02	4.76	4.55	2.64	2.40	3.25

*p<.05, **p<.01

Tablo 4'te görüldüğü üzere, Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği (RİAOİÖ)'nün alt boyutlarının evlilik tutumu ile korelasyonlarının .07 ile .33 arasında değiştiği görülmektedir. RİAOİÖ'nün alt boyutları olan aşırı beklentiler ($r=.33$, $p<.01$), sosyal zaman kullanımı ($r=.16$, $p<.01$), zihin okuma ($r=.21$, $p<.01$) ve fiziksel yakınlık ($r=.11$, $p<.01$) ile evlilik tutumu arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Ancak RİAOİÖ'nün diğer alt boyutları olan cinsiyet farklılıkları ($r=-.07$, $p<.05$) ve farklı düşünmek ($r=-.08$, $p<.05$) alt boyutları ile evlilik tutumu arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde sahip oldukları akılcı olmayan inançlarının evlilik tutumu üzerindeki yordayıcı etkisini belirlemek üzere hiyerarşik çoklu regresyon analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Evliliğe Tutumunun Yordanmasına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları

Blok/Sıra		B	SH _b	β	t	F	R ²
1.	Sabit	51.57	3.19	-	16.19*	88.66*	.107
	Aşırı Beklentiler	.94	.10	.327	9.42*		
2.	Sabit	56.59	3.65	-	15.51*	48.61*	.116
	Aşırı Beklentiler	.96	.10	.333	9.63*		
	Cinsiyet Farklılıkları	-.58	.21	-.096	-2.79*		
3.	Sabit	54.83	3.70	-	14.80*	34.66*	.123
	Aşırı Beklentiler	.89	.10	.310	8.69*		
	Cinsiyet Farklılıkları	-.61	.21	-.101	-2.92*		
	Sosyal Zaman Kullanımı	.27	.11	.088	2.47*		
4.	Sabit	57.59	3.82	-	15.09*	28.22*	.132
	Aşırı Beklentiler	.87	.10	.300	8.40*		
	Cinsiyet Farklılıkları	-.52	.21	-.087	-2.51*		
	Sosyal Zaman Kullanımı	.38	.11	.123	3.26*		
	Farklı Düşünmek	-.46	.16	-.103	-2.81*		
5.	Sabit	56.63	3.83	-	14.80*	23.74*	.139
	Aşırı Beklentiler	.73	.12	.255	6.24*		
	Cinsiyet Farklılıkları	-.55	.21	-.092	-2.64*		
	Sosyal Zaman Kullanımı	.36	.11	.120	3.18*		
	Farklı Düşünmek	-.53	.17	-.120	-3.22*		
	Zihin Okuma	.29	.13	.093	2.28**		

*p<.01, **p<.05

Tablo 5’te görüldüğü gibi analiz beş aşamada tamamlanmıştır. Analize birinci aşamada evlilik tutumu değişkeninde % 10 ile en fazla varyansı açıklayan aşırı beklentiler değişkeni girmiştir. Aşırı beklentiler puanı arttıkça evlilik tutumu puanı da artmaktadır (t=9.42, p<.05). Analize ikinci aşamada varyansa %1 katkı sağlayan cinsiyet farklılıkları dâhil olmuş ve böylece açıklanan varyans % 11’e yükselmiştir. Cinsiyet farklılıkları puanı arttıkça evlilik tutumu puanı azalmaktadır (t=-2.79, p<.05). Analize üçüncü aşamada varyansa % 1 katkı sağlayan sosyal zaman kullanımı dâhil edilmiş ve böylece açıklanan varyans % 12’ye çıkmıştır. Sosyal zaman kullanımı puanı arttıkça evlilik tutumu puanı da artmaktadır (t=2.47, p<.05). Analize dördüncü aşamada varyansa % 1 katkı sağlayan farklı düşünmek dâhil olmuş ve böylece açıklanan varyans %13’e çıkmıştır. Farklı düşünmek puanı arttıkça evlilik tutumu puanı azalmaktadır (t=-2.81, p<.05). Analize beşinci aşamada varyansa % 1 katkı sağlayan zihin

okuma dâhil olmuş ve böylece açıklanan varyans %14'e çıkmıştır. Zihin okuma puanı arttıkça evlilik tutumu puanı da artmaktadır ($t=2.28$, $p<.05$).

Tartışma ve Sonuç

Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerindeki akılcı olmayan inançları ile evlilik tutumları arasındaki ilişkinin incelendiği bu çalışmada yapılan analizler sonucunda, bir romantik ilişkiye sahip olan öğrencilerin evliliğe ilişkin tutumlarının ilişkisi olmayan öğrencilere göre daha olumlu olduğu saptanmıştır. Bu bulgu romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerinin evliliğe daha olumlu baktıklarını göstermektedir. Romantik ilişki yaşamakta olan bireyin gelecekte yaşayacağı evlilik ilişkisine bir hazırlık yaptığı söylenebilir. Öğrencilerin kendilerini bir romantik ilişki tecrübesi ile evlilik hayatına bilişsel, duyuşsal ve davranışsal olarak hazırlaması onların evliliğe daha olumlu bakmalarına etki etmiş olabilir.

Araştırma sonucunda elde edilen ikinci bulguya göre, 4. sınıftaki öğrencilerin evliliğe ilişkin tutumlarının 2. sınıftaki öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonucu elde edilen bu bulguyu Günay ve Bener (2013) tarafından yapılan çalışmada elde edilen sonuç destekler niteliktedir. Ancak bu bulgu Mutlu (2013) tarafından elde edilen araştırma bulgusu tarafından desteklenmemektedir. Üst sınıfta öğrenim gören öğrencilerin evlilik hakkında daha olumlu tutuma sahip olmaları, öğrencilerin yaşları ve sınıf düzeyleri ilerledikçe kendilerini evliliğe daha çok hazır hissetmeleri ile açıklanabilir. Üniversite son sınıfa gelen bir öğrencinin gelişim kuramlarına göre başarması gereken gelişim görevleri arasında iş ve eş bulma gelişim görevleri bulunmaktadır (Yeşilyaprak, 2013). Bu açıdan değerlendirildiğinde son sınıfa gelmiş öğrencilerin geleceğe dönük planlarında daha gerçekçi kararlar almaları, daha düzenli bir hayat kurmayı düşüncülerinin onların evliliğe ilişkin daha olumlu bir tutuma sahip olmalarına etki ettiği düşünülebilir.

Araştırma sonucunda elde edilen bir başka bulguya göre romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ölçeğinin aşırı beklentiler, cinsiyet, farklılıkları, sosyal zaman kullanımı, farklı düşünmek ve zihin okuma alt boyutlarının evlilik tutumunu anlamlı olarak yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak fiziksel yakınlık alt boyutunun evlilik tutumunun anlamlı bir yordayıcısı olmadığı görülmüştür. Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği'nin evlilik tutumunu ilk sırada yordayan alt boyutu "Aşırı Beklentiler"dir. Araştırmada öğrencilerin Aşırı Beklentiler alt boyutundan aldıkları puanlar arttıkça evlilik tutumlarının olumluya dönük olarak arttığı gözlenmiştir. Literatürde akılcı olmayan inançların evlilik tutumu üzerindeki yordayıcı etkisini inceleyen çalışmalar bulunmamakla birlikte benzer konularda yapılan çalışmalar mevcuttur. Saraç, Hamamcı ve Güçray (2015) ve Sarı (2008) tarafından yapılan çalışmaların sonucunda da

“Aşırı Beklentiler” alt boyutu ile ilişki doyumu arasında benzer sonuçlar elde edilmiştir. Romans ve DeBord (1995) yapmış olduğu çalışmasında ilişki kalitesini etkileme özelliğine sahip bazı akılcı olmayan inançların bulunduğunu belirtmiştir (Akt: Saraç, Hamamcı ve Güçray, 2015). Aşırı beklentiler alt boyutunun evlilik tutumunu olumluya dönük olarak artırması literatürdeki bulgulara benzer şekilde kültürel faktörlerle açıklanabilir. Buna göre bireylerin romantik ilişkilerde birbirlerinden yüksek beklentilere sahip olmaları Türk kültürünün toplulukçu kültür özelliklerine sahip olma durumundan kaynaklanıyor olabilir. Toplumcu kültürlerde kişiden kendisini bağımsız bir birey olarak görmesinden ziyade bir grubun parçası olarak görmesi ve duygusal bağ kurduğu kişiye bağımlı yaşaması beklenir. Aşırı beklentiler ile ifade edilen “Birlikte olduğum kişi benimle maddi ve manevi her şeyini paylaşmalı” ve “Birlikte olduğum kişi bana ihtiyacı olduğu her zaman yanında olmalıym.” gibi düşüncelerle beraber bireyler evliliğe ilişkin beklentilerini evlilik kurumu sayesinde karşılayabileceğini ve gerçekleştirebileceğini düşünebilir. Bu bağlamda araştırma bulgusu, çiftlerin yüksek beklentiler içine girmesi ve bu beklentileri evlilik kurumu vasıtasıyla karşılayacağına inanmasının evlilik hakkında olumlu tutumların ortaya çıkmasına zemin hazırladığı şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca bireylerin romantik ilişkilerinde partnerinden akılcı yönde çeşitli beklentilerinin olması muhtemeldir. Bireyler bu beklentilerini romantik ilişkilerde karşıladıklarından dolayı fark etmeden de olsa ilişkilerinde pekişen beklentilerini daha aşırı ve akılcı olmayan şekilde de belirleyebilirler. Bundan dolayı elde edilen bu bulgu kişilerin evlendiklerinde de beklentilerinin eşi tarafından karşılanacağına inanmasının onların evliliğe daha olumlu bakmalarına etki ettiği şeklinde yorumlanabilir.

Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği'nin evlilik tutumunu ikinci sırada yordayan alt boyutu “Cinsiyet Farklılıkları”dır. Araştırmada öğrencilerin Cinsiyet Farklılıkları alt boyutundan aldıkları puanlar arttıkça evlilik tutumlarının olumsuzla dönük olarak azaldığı gözlenmiştir. Cinsiyetler arasında bulunan farklılıklarla ilgili ilişkilerde yer alan akılcı olmayan inançların ilişki doyumu üzerinde olumsuz etkiye sahip olduğunu ortaya koyan çalışmalar bulunmaktadır (Sarı, 2008; Stackert ve Bursik, 2003; Sullivan ve Schwebel, 1995). Araştırma sonucunda elde edilen cinsiyet farklılıklarının evlilik tutumunun negatif yordayıcısı olduğu bulgusu toplumsal cinsiyet rolleri ile açıklanabilir. Bireyler arasında fizyolojik farklılıklardan başka toplum tarafından kişilere yüklenen bazı özellikler bulunmaktadır. Toplum tarafından bireylere, kadın ve erkeğe ait olduğuna inanılan roller, farklı nitelermeler ve birtakım davranış kalıpları yüklenmekte ve bu yüklemeler bireylerin inançlarını etkileme özelliği göstermektedir. Toplum tarafından bireylere yüklenen bu özelliklere göre erkekler kadınlara göre daha baskın, bağımsız, dış dünya ile daha çok ilişkide bulunan, evin geçimini sağlayan bir konumda iken, kadın erkeğe kıyasla daha

bağımlı, uyumlu, ev işleri ile daha çok ilgilenen ve çocukların bakımını üstlenen konumdadır (Sakallı ve Curun, 2004). Bu tür durumlar, çiftler arasındaki iletişimi olumsuz etkileyebilir ve bireylerin evliliğe dair daha olumsuz düşünceler geliştirmesine neden olabilir. Bireyler ifade edilen bu farklılıklardan ötürü partneri tarafından anlaşılmayacağını düşündüğü için yeteri kadar paylaşımda bulunmayabilirler. Bu tür inançların bireylerin evlilik konusunda olumsuz tutumlar geliştirmelerine neden olacağı söylenebilir.

Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği'nin evlilik tutumunu üçüncü sırada yordayan alt boyutu "Sosyal Zaman Kullanımı"dır. Araştırmada öğrencilerin Sosyal Zaman Kullanımı alt boyutundan aldıkları puanlar arttıkça evlilik tutumlarının olumluya dönük olarak arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmada elde edilen sosyal zaman kullanımının evlilik tutumunu anlamlı düzeyde yordadığı bulgusu literatürde yapılan çalışmaların sonuçları ile farklılık göstermektedir. Literatürde Sarı (2008) tarafından gerçekleştirilen çalışmada elde edilen bulgu, "Sosyal Zaman Kullanımı" alt boyutunun ilişki doyumunun anlamlı bir yordayıcısı olmadığı yönündedir. Saraç (2013) tarafından yapılan araştırmada "Sosyal Zaman Kullanımı" alt boyutunun ilişki doyumunun anlamlı bir yordayıcısı olmadığı sonucuna varılmıştır. Araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde çoğunlukla flört döneminde oldukları gözlenmiştir. Flört dönemini yaşayan bireyler ilişkinin henüz başlangıcında oldukları ve daha tutkulu olarak ilişkilerini sürdürdükleri için sosyal zaman kullanımına dair "Birlikte olduğum kişi her sosyal faaliyete benimle katılmayı istemeli.", "Eğer birlikte olduğum kişi beni gerçekten seviyorsa benden başkalarıyla arkadaşlık etmekten zevk almamalı." gibi akılcı olmayan inançlarının olması muhtemeldir. Dolayısıyla öğrencilerin evlilik hayatında da sürekli eşi ile birlikte vakit geçirmesi gerektiği inancına sahip olmaları onların evlilik konusunda daha olumlu tutumlar geliştirmelerine neden olmuş olabilir.

Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği'nin evlilik tutumunu dördüncü sırada yordayan alt boyutu "Farklı Düşünmek"dır. Araştırmada öğrencilerin Farklı Düşünmek alt boyutundan aldıkları puanlar arttıkça evlilik tutumlarının olumsuzla dönük olarak azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bu bulguyu Saraç, Hamamcı ve Güçray, (2015) ve Satekert ve Bursik (2003) tarafından yapılan çalışmalar sonucu elde edilen romantik ilişkilerin "Anlaşmazlık Yıkıcıdır" boyutu ile ilişki doyumu arasında negatif yönde bir ilişkinin olduğu bulgusu ile benzerlik göstermektedir. İfade edilen boyut, çiftlerin olaylar karşısında verdikleri tepkilerin birbirinden farklı olduğu durumlarda uyumsuzluğun artacağı ve bunun da ilişkinin kalitesini olumsuz etkileyeceğine dair düşünceyi içermektedir. Araştırma sonucunda da yapılan çalışmalara benzer şekilde "Farklı Düşünmek" alt boyutunun evlilik tutumunun negatif yordayıcısı olduğu görülmüştür. Romantik ilişki yaşayan

çiftlerin her konuda aynı düşünceye sahip olmaları gerektiğine dair inançları onların ilişkilerinde bazı uyumsuzluklar yaşamalarına neden olabilir. Yaşanan uyumsuzluklar neticesinde bireyler evliliklerinde de benzer durumlarda uyumsuzluklar yaşayabileceklerini düşünmeleri evliliğe ilişkin olumsuz tutumlar geliştirmelerine neden olmuş olabilir.

Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği'nin evlilik tutumunu beşinci sırada yordayan alt boyutu "Zihin Okuma"dır. Araştırmada öğrencilerin Zihin Okuma alt boyutundan aldıkları puanlar arttıkça evlilik tutumlarının olumluya dönük olarak arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucu elde edilen bulgu literatürdeki bazı çalışma sonuçlarıyla farklılık göstermektedir. Stackert ve Bursik (2003) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonucunda "Zihin Okuma Beklentisi" olarak tanımladıkları romantik ilişki inancı ile ve doyum arasında anlamlı bir ilişki olmadığını bulmuşlardır. Sullivan ve Schwebel'in (1995) tarafından yapılan araştırmada ise "Zihin Okuma Beklentisi"nin bireylerin ilişki doyumunu düşürdüğü bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde birlikte oldukları kişi tarafından anlaşılacaklarına ve duygularını karşılıklı olarak paylaşacaklarına dair var olan beklentilerini evlendiği zaman da karşılayacaklarını düşünmeleri, onların evliliğe daha ılımlı yaklaşımlarına neden olmuş olabilir. Ayrıca bireyler sosyal ilişkide olduğu kişiler tarafından anlaşılmayı ve onaylanmayı beklemektedirler. Bundan dolayı bireylerin zihninden geçenleri ifade etmese bile karşısındaki kişi tarafından anlaşılmayı beklemesi ve bu durumun pekiştirilmesi sonucunda bireyler romantik ilişkilerinde partnerine daha ılımlı yaklaşabilir. Bu durum da onların evlilik tutumlarının olumlu olmasına yol açmış olabilir.

Araştırma sonucunda, Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği'nin "Fiziksel Yakınlık" alt boyutunun evlilik tutumunun anlamlı bir yordayıcısı olmadığı görülmüştür. Yani "Fiziksel Yakınlık" alt boyutunun evlilik tutumuna katkısı istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bu bulgu literatürde Saraç, Hamamcı ve Güçray, (2015) ve Sarı (2008) tarafından yapılan çalışmalarda elde edilen "Fiziksel Yakınlık" alt boyutunun ilişki doyumunu anlamlı düzeyde yordamadığı bulguları ile örtüşmektedir.

Üniversite öğrencilerinde romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar ile evlilik tutumu arasındaki ilişkilerin ele alındığı bu çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Bu sınırlılıklar aşağıda ifade edilmiştir:

Bu araştırma, Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi'nin çeşitli bölümlerinde 2014-2015 yılları arasında öğrenimine devam eden lisans öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu açıdan araştırma, sonuçlarının genellenebilirliği noktasında sınırlıdır. Bununla birlikte araştırmada uygun örnekleme yöntemi benimsendiğinden, evlilik kararının verildiği ortalama yaş grubundaki bireylere ulaşma noktasında da bir sınırlılığı olduğu söylenebilir.

Araştırmada veri toplama sürecinde sadece ölçeklerden yararlanılmış olması da bir sınırlılığı beraberinde getirmektedir. Araştırmada elde edilen veriler öğrencilerin ölçek maddelerine verdiği yanıtlarla sınırlı kalmıştır.

Öneriler

Üniversite öğrencilerin evlilik ve aile hayatı konusunda bilinçlenmeleri ve evliliğe ilişkin tutumlarını etkileme özelliğine sahip akılcı olmayan inançlarını fark etmeleri ve düzeltmeleri için bilişsel davranışçı yaklaşıma dayalı evliliğe hazırlık programları gibi psikoeğitim programları hazırlanabilir.

Üniversite öğrencilerinde ve evliliğe hazırlık yapan bireylerin evlilik kararını vermelerini etkileyen ve bireylerin evliliğe yönelik tutumlarını olumsuz olarak etkileyebilecek değişkenler nitel araştırma yöntemleri kullanılarak ele alınabilir.

Bu çalışma Atatürk Üniversitesi'nde öğrenim gören lisans öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Daha sonra yapılacak çalışmalarda farklı çalışma grupları üzerinde benzer araştırmalar gerçekleştirilebilir.

Araştırmada veriler “Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği” ve “İnönü Evlilik Tutum Ölçeği” ile elde edilmiştir. Daha sonraki çalışmalarda farklı ölçekler kullanılarak benzer araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55(5), 469.

Bayoğlu, F., & Atli, A. (2014). İnönü Evlilik Tutum Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Analizleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 15(2), 397-415.

Beştav, G. (2007). *Romantik ilişki doyumu ile cinsiyet, bağlanma stilleri, rasyonel olmayan inançlar ve aşka ilişkin tutumlar arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Bowlby, J. (1980). Attachment and loss: Loss, sadness and depression (Vol. 3). New York: Basic Books.

Dye, M. L., & Eckhardt, C. I. (2000). Anger, irrational beliefs, and dysfunctional attitudes in violent dating relationships. *Violence and Victims*, 15(3), 337-350.

Eidelson, R. J., & Epstein, N. (1982). Cognition and relationship maladjustment: Development of a measure of dysfunctional relationship beliefs. *Journal of consulting and clinical psychology*, 50(5), 715.

Ekşi, B. (2005). Evliliğe hazırlık aşamasındaki karı-koca adaylarının evlilik ve anne-baba olma üzerine düşünceleri. *Aile ve Toplum Dergisi*, 2(8), 67-76.

Ellis, A. (1979). A note on the treatment of agoraphobics with cognitive modification versus prolonged exposure in vivo. *Behaviour Research and Therapy*, 17(2), 162-164.

Ellis, A. (1986). Rational-emotive therapy applied to relationship therapy. *Journal of Rational Emotive Therapy*, 4(1), 4-21.

Günay, G., & Bener, Ö. (2013). Gençlerin Evlilik ve Aile Yaşamına İlişkin Tutumları. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 1-16.

Hamamcı, Z., Buğa, A., & Duran, Ş. (2011). Üniversite öğrencilerinin evlilik yaşantısı ile ilgili bilgi kaynaklarının ve evlilik öncesi eğitim ihtiyaçlarının incelenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 7(26), 33-50.

Havighurst, R. J. (1980). Life-span developmental psychology and education. *Educational researcher*, 9(10), 3-8.

İşmen-Gazioğlu, A. E. (2006). Genç yetişkinlerin evlilik ve aile hayatına ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 23(23), 107-123.

Karasar, N. (2015). Bilimsel Araştırma Yöntemi, 25. Basım. Ankara: Nobel Akademi Yayınları.

Küçükarslan, M., & Gizir, C. A. (2014). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(42), 148-159.

Mermer, Y. (2011). *Genç kızların evlilik kurumuna ilişkin değer ve tutumları: Kayseri İncesu ilçesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi, Kayseri.

Metis, S., & Cupach, W. R. (1990). The influence of relationship beliefs and problem-solving responses on satisfaction in romantic relationships. *Human Communication Research*, 17(1), 170-185.

Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2007). Boosting attachment security to promote mental health, prosocial values, and inter-group tolerance. *Psychological Inquiry*, 18(3), 139-156.

Mutlu, H. (2013). *Engelli kardeşe sahip olan 18-30 yaş arasındaki bireylerin evliliğe yönelik tutumlarının incelenmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Ondaş, B. (2007). *Üniversite öğrencilerinin evlilik ve eş seçimi ile ilgili görüşlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Park, S. S., & Rosén, L. A. (2013). The marital scales: Measurement of intent, attitudes, and aspects regarding marital relationships. *Journal of Divorce & Remarriage*, 54(4), 295-312.

Pınar, G. (2008). Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinin Evliliğe Bakış Açısı. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 4(14), 49-60.

Romans, J. S., & DeBord, J. (1995). Development of the relationship beliefs questionnaire. *Psychological reports*, 76(3), 1248-1250.

Sakallı, N., & Curun, F. (2001). Romantik ilişkilerle ilgili kalıp yargılara karşı tutumlar. *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 22, 31-45.

Saraç, A. (2013). *Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumunu yordamada akılcı olmayan inançlar ve evlilik öncesi ilişki algılarının rolü*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.

Saraç, A., Hamamcı, Z., & Güçray, S. (2015). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumunu yordaması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(43), 69-81.

Sarı, T. (2008). *Üniversite öğrencilerinde romantik ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançlar, bağlanma boyutları ve ilişki doyumları arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Sarı, T., & Owen, F. K. (2015). The development of Irrational Romantic Relationship Beliefs Inventory Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği'nin geliştirilmesi. *International Journal of Human Sciences*, 12(1), 255-273.

Stackert, R.A., & Bursik, K. (2003). Why am I unsatisfied? Adult attachment style, gendered irrational relationship beliefs, and young adult romantic relationship satisfaction. *Personality and Individual Differences*, 34(8), 1419-1429.

Sullivan, B. F., & Schwebel, A. I. (1995). Relationship beliefs and expectations of satisfaction in marital relationships: Implications for family practitioners. *The Family Journal*, 3(4), 298-305.

Türkarlan, N., & Suleymanov, A. (2010). Üniversite son sınıf öğrencilerinin evlilik konusundaki görüş ve düşünceleri-Azerbaycan ve Türkiye karşılaştırması. *Karadeniz-Blacksea-Черное море*, (05), 54-66.

Yeşilyaprak, B. (2013). Eğitim Psikolojisi Gelişim-Öğrenme-Öğretim (10. Baskı) PegemA Yayıncılık.

